

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

TILLSYN

**TILLSYN AV OPTIMUM
"BARNUPPDRAGET"**

Dnr. 701-288-2007
Länsstyrelsens
Välfärdsenheten
november 2007

ÄRENDET	3
BAKGRUND	3
HÄLSA.....	4
Fysisk hälsa och tandhälsa	4
Kost och kosthållning	4
Sömn.....	4
Psyisk hälsa	5
Sex och samlevnadskunskap.....	5
Medvetenhet om beroendeproblematik.....	5
UTBILDNING/PRAKTIK.....	6
KÄNSLOMÄSSIGA OCH SOCIALA BEHOV	7
Integritet.....	7
Kontaktsmannaskap	7
Identitetsutveckling, socialt uppträdande och förmåga att klara sig själv	8
Utveckla sociala relationer	8
DELAKTIGHET.....	10
SÄKERHET	10
Rutiner och regler	10
Registerkontroll	11
Kontakt med anhöriga/nätverk utifrån kvalitet och säkerhet för barnet	11
Lokaler	11
KVALITET.....	13
Föreståndare/bitr. föreståndares utbildning.....	13
Personalens utbildning.....	13
Handledning och kompetensutveckling.....	13
Inskrivning av barn	14
Mål	14
Kvalitetssäkring	15
Dokumentation.....	15
Planering av vården	16
Samverkan.....	16
Etik och bemötande	17
Rutiner för synpunkter och klagomål.....	17
ÖVRIGT.....	19
Barns bästa.....	19
Jämställdhet.....	19
Tillgänglighet.....	19
LÄNSSTYRELSENS SAMMANFATTNING OCH BEDÖMNING	20

Tillsyn över enskild verksamhet gällande barn och ungdomar på Optimum

ÄRENDET

Länsstyrelsen har i Regleringsbrev för år 2006 och 2007 fått i uppdrag av regeringen att genomföra tillsynsbesök på samtliga HVB för barn och ungdom.

Tillsynsbesöken på Optimum genomfördes den 15-16 maj 2007. Inför tillsynsbesöket begärde Länsstyrelsen bland annat in uppgifter i form av vilka som varit anställda på behandlingshemmet de senaste 12 månaderna, vilken utbildning och erfarenhet som de anställda hade, uppgifter om vilken lagstiftning som ungdomarna som varit placerade enligt, informationsmaterial som finns om verksamheten. Därutöver fick föreståndaren besvara en enkät avseende metoder, mål, rutiner m.m. Länsstyrelsen har även fått tillgång till det personalschema som gällde vid tillsynsbesöket.

Vid tillsynsbesöket intervjuades såväl personal som ledning och en av ungdomarna som vistas på enheten. Länsstyrelsen har även haft telefonkontakt med tre socialsekreterare som har placerat ungdomar på behandlingshemmet samt en förälder till en placerad ungdom. Ulla

Vid tillsynsbesöket genomfördes även granskning av fyra personakter.

Då verksamheten haft tillstånd att bedriva HVB verksamhet sedan början av 1993 har Länsstyrelsen även haft tillgång till tidigare tillsynsrapporter, tillståndsansökningar m.m. Länsstyrelsen har även tagit del av den information som fanns på verksamhetens hemsida i maj 2007.

BAKGRUND

Optimum är en verksamhet som funnits sedan 1993. Verksamheten vänder sig till både flickor och pojkar i åldrarna 13 – 23 år. Totalt har behandlingshemmet sju platser. Behandlingshemmet består av två hus, där ett av husen används som en form av utslussning i slutskedet av behandlingen.

Vid tillsynsbesökets genomförande fanns utöver föreståndaren, en administratör och sex behandlingsassistenter tillsvidareanställda i verksamheten.

HÄLSA

Fysisk hälsa och tandhälsa

Det finns inga rutiner för att varje ungdom skall genomgå en hälsokontroll i samband med placeringen. Vid behov av fysiska hälsokontroller används vårdcentralen och skolhälsovården.

När ungdomarna kommer till Optimum skrivs de in vid Folktandvården i Gnesta. Verksamheten anger att detta aldrig har varit några problem, så länge som ungdomarna har fri tandvård. De problem som kan uppstå är om någon ungdom har behov av en kostsam tandvård efter det att den fria tandvården har upphört.

Eventuella mediciner finns inlåsta i brandsäkert skåp och är färdigdelad då den kommer till behandlingshemmet.

I förekommande fall finns åtgärder för såväl tandvård som för den fysiska hälsan dokumenterade i både behandlingsplaner och i ungdomarnas journaler.

Kost och kosthållning

Verksamheten har fasta mattider för lunch och middag. Skulle det vara så att någon av ungdomarna har speciella skäl för att inte äta vid dessa tider, kan de få mat på annan tid om de säger till. Den ungdom som Länsstyrelsen talat med bekräftar att det är så. Då alla kliver upp olika tider är frukosttiden flexibel. Ungdomen anger också att det finns möjlighet att ta mellanmål om man blir hungrig mellan måltiderna.

En av de behandlingsassistenter som finns anställda i verksamheten har huvudansvar för köket. Hon har 3-årig yrkesskola med inriktning mot restaurang och storhushåll samt har gått kurser om kost, hygien m.m. Denna behandlingsassistent ansvarar för såväl tillagande av mat som att upprätta matsedlar.

Optimum har periodvis ungdomar som är inskrivna vid Huddinge överviktsklinik, de tillämpar då tallriksmodellen i kombination med motion.

I förekommande fall finns mathållning införda i såväl behandlingsplaner som i den journalföring som sker kring var och en av ungdomarna. I något/några fall förekommer noteringar kring diskussioner personal fört med ungdomar kring vikten av att äta på regelbundna tider.

Sömn

Alla ungdomar har ett eget rum under tiden de vistas på behandlingshemmet. För att ungdomarna skall få möjlighet till en så ostörd sömn som möjligt tar personalen in ungdomarnas mobiltelefoner vid läggdags. Tidigare var det tillåtet att ha mobiler dygnet runt, men

det gjorde att vissa ungdomar inte sov på nätterna och därför inte orkade med sina dagliga aktiviteter.

Den ungdom som Länsstyrelsen talat med berättar att det är fasta tider då man skall vara på sitt rum, kl. 22 på vardagar. På helgerna får man vara uppe till 23.30 – 24.00.

Av den dokumentation som Länsstyrelsen tagit del av framgår att sömn är ett ämne som tas upp i såväl behandlingsplaner som i löpande dokumentation.

Psykisk hälsa

Ungdomar har vid behov haft tillgång till BUP i Nyköping. Den handledare som personalgruppen använder är steg 2 utbildad och har också kunnat ha samtal med ungdomar vid behov om ungdomen så önskat.

I förekommande fall finns psykisk hälsa dokumenterad, både avseende psykisk hälsa i samband med placering och under placeringstiden. Av dokumentationen framgår om en ungdom har kontakt med psykiatri eller har psykologkontakter på annat håll alt. är uppsatt på väntelista för att få en psykologkontakt.

Sex och samlevnadskunskap

Den i personalgruppen som Länsstyrelsen talat med har gått en utbildning kring sex- och samlevnad för 13 – 16 åringar.

Tidigare har Optimum haft kill- och tjejgrupper. Vid tillsynsbesökets genomförande fanns dock inga sådana. Samtal kring sex och samlevnad sker såväl individuellt vid kontaktpersonalssamtalen, som spontant i gruppen. Om något gått på tok tas även "strategier" upp i samtalen för att ungdomarna skall kunna agera annorlunda nästa gång.

Finns behov av preventivmedel går ungdomarna till Ungdomsmottagningen. Av dokumentationen kring ungdomarna framgår att det förs diskussioner kring relationer, såväl "allmän mänskliga" som kring relationer till flick-/pojkvänner.

Det finns regler om att man inte får ha ett förhållande med någon av de andra inskrivna ungdomarna.

Medvetenhet om beroendeproblematik

Optimum arbetar inte med ungdomar som har drogrelaterade problem i form av ett aktivt drog-/alkoholmissbruk. Ledningen för verksamheten anger att orsaken till detta är att de inte har tillräckligt med kunskap kring denna problematik. En annan anledning är att de ungdomar som finns på Optimum skall ha en drogfri miljö när de vistas där. Detta ställningstagande är alla i personalgruppen överens om enligt ledningen

och det innebär även en trygghet för personalen att de inte tar emot den målgruppen.

Om behandlingshemmet upptäcker att det är någon som har ett pågående missbruk talar personalen med ungdomen i fråga. Personalen talar även med vederbörandes föräldrar och placerande socialtjänst. Vid upprepad droganvändning skrivs eleven ut från Optimum.

Vid något/några tillfällen har socialtjänsten medvetet "mörkat" att en ungdom haft drogproblem, för att han/hon skall beredas plats på Optimum. Det har även hänt att ungdomen blivit tillsagd att inte tala om sina drogproblem för behandlingshemmet eftersom socialtjänsten varit medveten om att verksamheten inte tar emot ungdomar med drogproblematik.

I dokumentationen framgår i förekommande fall ungdomens syn på alkohol och droger. Det framgår även regler kring cigarettbrukning.

Länsstyrelsens bedömning

Bedömningskriterier

- Barnen får stöd vad det gäller den fysiska hälsan
- Barn får stöd i att sköta sin tandhälsa
- Barn får en bra kost och får lära sig en god kosthållning
- Barnen ges goda förutsättningar för god sömn
- Barns behov när det gäller den psykiska hälsan tillgodoses under placeringen
- Ungdomarna får sex och samlevnads kunskap
- Verksamheten har en medvetenhet om beroendeproblematik och kontroll över att barnen inte har tillgång till någon form av beroendeframkallande medel under placeringstiden.

(2 kap. 1-2 §§, 5 kap 1 § SOSFS 2003:20, 3 kap. 3 § SoF, 5 kap 1 § AR SOSFS 2003:20, 1 kap 1-2 §§ SoL, 7 kap. 2 § SoL)

Länsstyrelsens bedömning är att verksamheten **uppfyller** samtliga bedömningskriterier som ingår under området hälsa.

UTBILDNING/PRAKTIK

Vid tillsynsbesöket fanns fyra ungdomar placerade vid behandlingshemmet. Två av ungdomarna hade arbete, en gick i skolan och en var aktivt arbetssökande med planer på att återuppta gymnasiestudier till hösten.

Då man går i skolan används framförallt de kommunala skolorna i Gnesta (högstadiet) och i Södertälje (gymnasiet). Personalen är aldrig med som assistenter i skolan, utan deltar endast vid möten. Detta har

skapat vissa problem då grundskolan i Gnesta kräver att personal från behandlingshemmet finns med eleven oavsett om det finns ett behov av det eller ej. Dessa krav från skolan kan göra att det går lång tid innan eleven får möjlighet att uppta sin skolgång.

Länsstyrelsens bedömning

Bedömning kriterier

"Barnen får skolundervisning, alternativt praktik eller arbete som motsvarar barnens individuella behov under placeringen."

Detta innebär bl.a. att skolpliktiga barn har tillgång till undervisning och deltar i denna. Icke skolpliktiga barn har tillgång till undervisning alt. praktikplats eller arbete.

(1 kap 1-2 §§ SoL, 2 kap 1 § SOSFS 2003:20, skollagen, 3 kap.3 § och 7 § SoF)

Länsstyrelsens bedömning är att verksamheten **uppfyller** de bedömningskriterier som avser skola/praktik/arbete

KÄNSLOMÄSSIGA OCH SOCIALA BEHOV

Integritet

Alla ungdomar har ett eget rum. Rummet kan inte låsas inifrån, men kan låsas då ungdomen går ut ur rummet, vilket är något som personalen uppmuntrar. När ungdomen kommer till Optimum säger personalen att rummet de får är en privat sfär där ingen går in utan att vara inbjuden. Alla har rätt att få vara ifred. Ibland orkar de inte med att vara en del i ett kollektiv, då är det viktigt att de har tillgång till en fredad zon. Personalen knackar alltid innan de går in på rummen.

Kontaktmannaskap

Alla ungdomar som är på Optimum har en – två kontaktpersonal som har huvudansvar för kontakten med anhöriga och socialtjänst.

En gång i veckan finns samtalstid (cirka 1 timme) avsatt för varje ungdom. Denna tid bestäms från gång till gång, så att det skall passa såväl kontaktpersonalen som ungdomens schema. Detta är något som den ungdom som Länsstyrelsen talat med tycker fungerar bra.

Ungdomarna har även möjlighet att tala med övrig personal om något uppstår i vardagen. Enligt ledningen har möjligheten till samtal ökat sedan man införde att en särskild person ansvarar för matlagning, så att personalen inte behöver välja mellan att laga mat och tala med ungdomen.

Identitetsutveckling, socialt uppträdande och förmåga att klara sig själv

Ungdomarna tränas att ta ansvar för sin ekonomi. Detta kan exempelvis ske genom att man gör upp en budget som följs upp regelbundet. Varje ungdom har flitpengar som innebär att de behöver göra vissa sysslor för att få hela beloppet. Flitpengen betalas ut veckovis med 200:-/vecka. Därutöver får ungdomen 450:-/månad som är öronmärkta till kläder. Behöver ungdomen köpa ett dyrare klädesplagg, ex. vinterjacka, kan de antingen spara till detta eller be föräldrarna om pengar till en sådan.

Verksamheten köper in hygienartiklar på Rusta eller ÖB som ungdomarna sedan får köpa till självkostnadspris.

Alla ungdomar tvättar sina kläder själva. Personalen hjälper till om någon inte kan tvätta själv. Det städområde ungdomarna ansvarar för är det egna rummet. De ungdomar som bor i "andra huset" ansvarar även för att toaletterna där blir städade.

Det finns möjlighet för ungdomarna att träna sig på att laga mat i ett särskilt kök.

Finns behov av hjälp att få rutiner för hur man sköter hygien, byta kläder etc. stöttar personalen ungdomarna i detta. Detta kan ske på olika sätt ett exempel som ges är att om personalen ser att en ungdom inte klarat att dammsuga på ett bra sätt, byter man arbetsuppgifter vid nästa städning så att personalen dammsuger och ungdomen har en annan städuppgift. Detta är ett arbetssätt man praktiserar för att inte kränka ungdomen.

Verksamheten har regler för hur man uppträder i vissa situationer. Vid matbordet får exempelvis ingen ha mössa eller keps på sig och under måltiderna skall mobiltelefonerna vara avstängda.

Utveckla sociala relationer

Då man bor i ett kollektiv är det en ständig process att acceptera andra. Där anser personalen att de har ett plus av att de ungdomarna är förhållandevis jämnåriga, då de menar att det är lättare att acceptera jämnårigas olika problematik. Personalen har även samtal med ungdomarna bl.a. kring att lära sig hantera irritation och ilska. Mycket i samtalen handlar om konflikthantering, men de talar även kring positiva saker.

Hårda ord, kränkande uttryck och könsord påpekas alltid, även om detta enligt personalen inte förekommer så ofta, oftast händer det när någon är arg. Även på husmötena tas sådana diskussioner upp.

Personalen anger att de arbetar med sig själva som redskap för att visa på goda förebilder. I dessa situationer är det viktigt inte bara vad man säger utan även det man gör. En viktig uppgift personalen anser att de

har är att lära ungdomarna förstå att personalen är olika, men har samma mål.

Verksamheten har inte haft så stort behov av ny personal då flertalet av de vikarier de använder har varit på Optimum under en längre tid. Föreståndaren anger att det är svårt att få vikarier som ungdomarna känner sig trygga med, varför det oftast är någon av den ordinarie personalen som täcker upp vid frånvaro. Vid något tillfälle har verksamheten provat att ha personal som kom var tredje helg, men det fungerade inte så bra p.g.a. bristen på kontinuitet för ungdomarna.

Aktiviteter som görs är schemalagda så att måndagar har man bakning, tisdagar husmöten och torsdagar städning.

På onsdagar har ungdomarna aktivitetkvällarna då det är gemensamma aktiviteter, så som exempelvis spela minigolf, åka till Södertälje, gå och fika m.m. Dessa kvällar är det i det närmsta obligatoriskt att delta, även om man inte tvingar någon att vara med. Därutöver förekommer aktiviteter såsom meka med bilar, spela fotboll. kasta freesbee, gå på gym, åka till badhuset m.m. Om någon ungdom har ett fritidsintresse redan då han/hon kommer till Optimum försöker man bibehålla detta, om det finns möjlighet. Verksamheten har även en fjällstuga dit de åker ofta under vintern, både under lov och helger.

Det finns regler kring besök av ungdomar i verksamheten. I dessa framgår att besök av ungdomar från andra HVB inte är tillåtet, övriga besök skall vara planerade. Har någon av ungdomarna sällskap gäller att man skall ha varit ihop en längre tid innan flickvännen/pojkvänner får sova över. Här tar man även hänsyn till hur gammalt barnet/ungdomen är. Kommer en kompis på besök skall de presentera sig för personalen och tala om att han/hon är där.

Föräldrar är välkomna att sova över.

Länsstyrelsens bedömning

Bedömningskriterier

- Barnens personliga integritet respekteras och barnen ges möjlighet att ha en tydlig privat sfär under placeringen.
- Barnen har någon vuxen att tala med i personalgruppen och samtalen sker med respekt för barnens självbestämmande och integritet
- Barnens känslomässiga och beteendemässiga utveckling påverkas i positiv riktning
- Barnen får stöd i sin identitetsutveckling, att utveckla socialt uppträdande och förmåga att klara sig själv.
- Barnen har möjlighet att utveckla sociala relationer och relationer till sina familjer.

(1 kap 1-2§§ SoL, 3 kap 3§ SoF, 6 kap. 1§ FB, SOSFS 2003:20 2 kap 3§ AR)

Länsstyrelsens bedömning är att verksamheten **uppfyller** samtliga i bedömningskriterier som ingår i området känslomässiga och sociala behov.

DELAKTIGHET

En gång i veckan har verksamheten husmöte för alla. Där går man gemensamt igenom olika saker bl.a. regler. Har någon av ungdomarna några synpunkter kan dessa tas upp i detta sammanhang.

Behandlingsplanerna upprättas i vanliga fall av kontaktpersonalen tillsammans med ungdomen då detta är ett viktigt led i ungdomens förståelse för varför han/hon är på Optimum.

Optimum skickar månadsrapporter regelbundet till placerande kommuner. Oftast är ungdomarna med och läser vad som är skrivet innan rapporten skickas. Tycker ungdomen att något som står i rapporten inte stämmer skrivs ungdomens åsikt till, på så sätt kan personalen också förklara varför de skriver en viss sak.

Den ungdom som Länsstyrelsen talat med säger att personalen lyssnar och tar det på allvar när man vill något. Har man som ungdom någon åsikt kan man säga till, både till någon i personalgruppen och på de möten som är varje vecka. Ungdomen Länsstyrelsen talat med säger även att man kan påverka sin egen behandling. Hjälper det inte vad man själv säger kan man säga till någon av sina föräldrar.

Länsstyrelsens bedömning

Bedömningskriterier

- Barnen ges möjlighet att vara delaktiga vid inskrivningen, i hur behandlingen planeras samt vid uppföljning av vården.
 - Barnen uppmuntras att uttrycka synpunkter om hur kontakten med viktiga personer i familj och nätverk ska upprätthållas och genomföras.
- (1 kap.1-2§§, 3 kap. 5§ SoL, 1§ LVU, Barnkonventionen artikel 12, 7 kap. 2§ SoL, 3 kap. 3§ SoF)*

Länsstyrelsens bedömning är att verksamheten **uppfyller** de bedömningskriterier som finns inom området delaktighet.

SÄKERHET

Rutiner och regler

De regler som Optimum har finns nedskrivna på ett papper som ges till ungdomen, vanligtvis vid första besöket så att han/hon kan läsa igenom det innan han/hon flyttar in på behandlingshemmet.

Exempel på regler är:

- att hot och våld inte är tillåtet. Förekommer det ändå görs en polisanmälan och en utskrivning kan ske omedelbart.
- alkohol och droger får inte förekomma på Optimum. Finns misstanke om droganvändning sker urinprovstagning (vilket görs av polis).
- parförhållanden är inte tillåtna på enheten
- tider då man skall vara hemma/vara på sitt rum, väckning, mattider m.m.
- regler vid besök av kamrater

Handlingsplaner finns för:

- våld eller hot om våld mot såväl personal som ungdomar.
- sexuella övergrepp under placeringstiden
- självmord/självmordsförsök
- när elev placerad enl. SoL och LVU avviker
- brand – både större och mindre
- upptäckt av användande av droger

Registerkontroll

Verksamheten begär utdrag ur polisregister vid nyanställningar.

Kontakt med anhöriga/nätverk utifrån kvalitet och säkerhet för barnet

Verksamheten arbetar även med föräldrar utifrån att ungdom och föräldrar skall nå samma mål. Ibland kan föräldraarbetet leda till andra åtgärder så som psykiatrisk behandling för föräldrarna.

Föräldrar har möjlighet att sova över på enheten.

Kontakt med anhöriga utifrån barnets säkerhet ex. besöksrestriktioner, diskuterades inte under tillsynen.

Lokaler

Lokalerna innehåller många trappor. Skumbrandsläckare finns. De ungdomar som bor på den övre våningen kan ta sig ut via fönster till tak vid händelse av brand. Ungdomarnas rum går inte att låsa från insidan, vilket man anger är med anledning för risk vid brand.

På personalmötena har man säkerhet som en stående punkt på dagordningen. Då kan man ta upp allt från risken att halka till glappkontakter som behövs åtgärdas etc. Det finns en åtgärdslista på kontoret och det är en behandlingsassistent som ansvarar för att det som brister åtgärdas. Skyddsombuden går också regelbundet ronder.

Lösningsmedel etc. är inlåst.

Miljö- och hälsa har genomfört tillsyn som resulterat i att det numer endast är husmor som använder kyl och frys. En av de som arbetar

som behandlingsassistent i verksamheten är brandman i botten och har ansvarat för brandskyddsarbetet på enheten.

Länsstyrelsens bedömning

Bedömningskriterier

Verksamheten har särskild uppmärksamhet på den risksituation som finns när barn vårdas tillsammans.

Rutiner finns:

- som förebygger och förhindrar att sexuella övergrepp inträffar då barnen är placerade.
- som förebygger och förhindrar att barnen skadar sig själv under placeringstiden
- som förebygger och förhindrar att psykisk och fysisk misshandel inträffar
- för hur personalen skall agera vid sexuella övergrepp, psykisk och fysisk misshandel
- för hur personal skall agera om barn rymmer
- för att hantera konflikter och missförhållanden inom verksamheten.
- Verksamhetens ordningsregler är lagliga och kännetecknas av god etik och ett respektfullt bemötande.
- Barnen får stöd i att upprätthålla kontakt med viktiga personer i sitt nätverk på ett sätt som innebär god kvalitet och säkerhet för barnen
- Familj och nätverk är delaktiga i barnens behandling på ett sätt som innebär god kvalitet och säkerhet för barnen.
- Kontroll genomförs av om personer som anställs är kriminellt belastade
- Lokaler och utrustning är av god kvalitet och säkra.

(1 kap.1- 2§ SoL, SoL,3 kap. 3§ SoL, 5 kap. 1§ AR SOSFS 2003:20, 6 kap. 1§ SoL, 7 kap. 2§ SoL, 11 kap. 5-6 §§ SoL ,14 kap. 1§, 3 kap. 3§ SoF, 1 kap. SOSFS 2003:20, 4 kap. 3§ SOSFS 2006:11, 2 kap. 1-2§§ SOSFS 2003:20,3 kap. 1§ SOSFS 2003:20, JO kollektiv bestraffning 990507 mål 21298, 041025 mål 5091-2003, SOU 2005:65, SRVFS 2004:3)

Länsstyrelsens bedömning är att verksamheten har skriftliga rutiner/handlingsplaner för hur personalen skall agera vid sexuella övergrepp, psykisk och fysisk misshandel under placeringstiden. Det finns även rutiner för hur personal skall agera om något barn rymmer. De ordningsregler som länsstyrelsen tagit del av bedöms uppfylla kraven på laglighet och etik. Verksamheten bedöms även uppfylla kraven på en säker kontakt med familj och anhöriga. Likaså bedöms familj och nätverk vara delaktiga i behandlingen på ett sätt som innebär god kvalitet och säkerhet för barnet. Verksamheten bedöms också uppfylla kraven på kontroll av ny personal och de krav som ställs i tillsynen på lokalerna.

Länsstyrelsens bedömning är att verksamheten **inte uppfyller** de bedömningskriterier som avser rutiner för *förebyggande arbete* kring övergrepp av olika slag.

KVALITET

Föreståndare/bitr. föreståndares utbildning

Föreståndaren, tillika ägaren, är socionom. Han har utöver socionomexamen genomgått utbildningar kring lösningsfokuserat förhållningssätt, retaming m.m. Innan han startade Optimum arbetade han bl.a. inom kriminalvården, skyddsvärnet, som speciallärare/tillsynslärare och som föreståndare på Lövsta skolhem.

Personalens utbildning

Av den personal som finns anställd i verksamheten har en av behandlingsassistenterna och en administratör gått en utbildning riktad till HVB föreståndare omfattande 60 högskolepoäng. Administratören har därutöver gått utbildningar omfattande 5 – 10 högskolepoäng i ledarskapets psykologi, dynamisk pedagogik och är utbildad grundskollärare årskurs 1 - 7.

En av behandlingsassistenterna har gått en folkhögskoleutbildning i socialpedagogiskt ungdomsarbete samt har gått utbildning i lösningsfokuserat behandlingsarbete. Den senare utbildningen har även administratören och ytterligare en behandlingsassistent genomgått.

Den behandlingsassistent som har huvudansvar för köket har gått en 3-årig yrkesskola med inriktning mot restaurang och storhushåll samt kurser i kost och hygien.

Fem av de behandlingsassistenter som varit tillsvidare anställda det senaste året saknar såväl grundutbildning inom behandlingsområdet som utbildning som avser barn och ungdom. Två av dessa har dock deltagit i föreläsningar om ex. "Farliga barn" och/eller Aspergers syndrom.

Socialekreterare som intervjuats har dock ansett att personalen är kompetenta i sin yrkesutövning.

Handledning och kompetensutveckling

All personal, inkl. de som ingår i ledningsgruppen, har regelbunden handledning en gång/månaden med en extern handledare. Det finns även möjlighet att få individuell handledning vid behov.

Det finns möjlighet för personalen att gå div. föreläsningar och utbildningar. Hittar en personal en utbildning som verkar intressant ges oftast möjlighet att gå den. Den som är administratör letar också upp utbildningar/föreläsningar som hon tycker kan vara lämpliga för någon att gå.

Den personal som Länsstyrelsen intervjuade hade sökt en utbildning på högskolenivå inom det psykiatriska området.

Inskrivning av barn

Tillståndet

Optimum har tillstånd att bedriva enskild verksamhet enligt 7 kapitlet 1§ punkt 1 i form av HVB. Tillståndet omfatta sju platser, (varav två platser avser utsluss), för ungdomar i åldern 13 – 23 år. Den problematik ungdomarna enligt tillståndet har är social problematik och beteendestörningar.

Den problematik som ungdomarna har när de skrivs in på Optimum är av socialkaraktär, ofta i kombination med ett neuropsykiatrisk funktionshinder. Tidigare har verksamheten även arbetat med ungdomar som har stora överviktsproblem.

Behandlingshemmet arbetar inte med ungdomar med en pågående problematik som innefattar droger, kriminalitet eller är utåtagerande.

Flertalet av ungdomarna är mellan 15 -18 år då de kommer till behandlingshemmet. Vid tillsynsbesöket hade tre ungdomar fyllt 18 år. Ingen ungdom som varit inskrivna det senaste året hade varit äldre än 23 år eller yngre än 13 år.

När en socialsekreterare ringer och efterfrågar en plats för en ungdom bjuds socialsekreteraren in till Optimum och träffar då ledningsgruppen för att ge information kring den aktuella ungdomen. Vid nästkommande personalmöte informeras personalen och får säga sin åsikt. Verkar det vara en ungdom som passar in i gruppen bjuds denna till Optimum, ofta tillsammans med sin vårdnadshavare för att få information om verksamheten. Innan beslut tas vill verksamheten ha tillgång till en utredning kring den aktuella pojken/flickan. För att en ungdom skall tas emot på behandlingshemmet måste hela ledningsgruppen vara enig, annars tar verksamheten inte emot ungdomen.

Mål

Det övergripande målet är att ge var och en förmåga att hantera sitt liv, såväl praktiskt som när det gäller relationer, beslutsfattande m.m. Verksamheten utgår då från den förmåga, kunskap och kontaktnät som ungdomen har för att sedan bygga vidare mot målet.

Enligt verksamhetens hemsida har de ungdomar som kommer till Optimum en tendens att straffa ut sig och hamna i konfliktsituationer. Målet är därför att stoppa en sådan utveckling och i stället ge ungdomarna en adekvat behandling som ger en chans till en bra framtid.

För att nå detta utgår verksamheten från respekt för den enskilde och har en tilltro till att varje människa har en vilja att utvecklas, växa och ta ansvar för sitt eget liv.

Kvalitetssäkring

En gång i veckan träffas verksamhetens ledning, då finns kvalitetssäkring alltid på dagordningen. Diskussioner förs då om vad som fungerar/vad som inte fungerar. De diskuterar även om någon form av utbildningsinsats behövs inom något område. Relativt regelbundet har verksamheten även P-gruppsdagar då de åker i väg med hela personalgruppen för diskussioner.

Ett annat sätt att säkra kvaliteten, enligt personalen, är att de skriver månadsrapporter till socialtjänsten om hur det går för den placerade ungdomen.

Verksamheten har även skriftliga rutiner och handlingsplaner för div. händelser ex. handlingsplan för

- hot och våld, mobbing
- självmordsförsök och fullbordat självmord,
- när elev avviker – både SoL och LVU
- brand
- droger
- sexuella övergrepp

Enligt den enkät som verksamheten besvarat har ingen utomstående utvärdering gjorts av behandlingshemmet de senaste två åren.

Dokumentation

Länsstyrelsen har tagit del av totalt fyra akter. I akterna framgår vem som är ansvarig socialsekreterare inkl. telefonnummer och e-post adress, namn och telefonnummer till förälder/vårdnadshavare/god man samt vem som är kontaktpersonal på Optimum för den berörda ungdomen.

Av akterna framgår att det finns behandlingsplaner i samtliga fall. Behandlingsplanen kan innehålla socialt samspel, fritidsaktiviteter, dagsrutiner, mathållning, hygien m.m.

Möten med socialtjänst, skola/arbetsplats, psykiatri, habilitering m.m. finns dokumenterade.

Av månadssammandragen framgår den aktuella situationen kring skola/arbete, hälsa/medicin (även positiv situation), familj, fritid och ekonomi. I förekommande fall finns även noteringar om ungdomens syn på alkohol/droger.

I den dokumentation som Länsstyrelsen tagit del av framgår även kontakt med anhöriga, avtal med såväl kommunen som med

ungdomen kring specifika företeelser (detta kan ex. vara vad som gäller då man åker moped). De avtal som avser ungdomarna är underskrivna av ungdomarna själva och personal från Optimum.

Alla ungdomar har journalanteckningar som är aktuella 1 – 2 månader bakåt i sin pärm. Samtliga noteringar är daterade och signerade. Av journalanteckningarna framgår om någon varit sjuk, hur man mår psykiskt, diskussioner kring mattider, hygien, sömn, relationer, om någon är uppsatt för psykolog/läkarbesök m.m.

Kommunala beslut och målsättningar finns i ungdomarnas pärmar.

Dokumentationen förvaras inlåst i brandsäkert skåp i personalutrymmen.

Då ungdomarna flyttar från Optimum erbjuds socialtjänsten de handlingar de som de har behov av, övrig dokumentation makuleras.

Planering av vården

Alla ungdomar har en behandlingsplan som bygger på socialtjänstens vårdplan. Behandlingsplanen upprättas ofta av kontaktpersonalen tillsammans med ungdomen, men det kan också vara så att det är en i ledningsgruppen som upprättar planen. Personalen säger att de alltid måste ha med ungdomen i detta arbete, så att han/hon förstår varför han/hon är på Optimum. Strukturen i behandlingsplanerna är ganska lika, men den utgår från den enskilda individen.

En del planer revideras ofta, andra kan se likadana ut större tiden ungdomen vistas på enheten.

Ungefär en gång i halvåret har Optimum behandlingskonferenser tillsammans med socialtjänst, ungdom och ev. vårdnadshavare/förälder. Vid dessa brukar dels kontaktpersonalen och dels någon ur ledningsgruppen delta. På behandlingskonferensen diskuteras bl.a. hälsa, identitet m.m. Verksamheten gör däremellan även månatliga, skriftliga rapporteringar till placerande kommun där de tar upp områden såsom hälsa, ekonomi, fritid, kontakt med anhöriga, skola etc.

Samverkan

Hur samverkan med socialtjänsten ser ut varierar från kommun till kommun, oftast anser dock personalen att det fungerar bra. Behandlingskonferenserna kan hållas både på Optimum och i hemkommunen.

Samverkan med vårdnadshavare fungerar också olika från barn till barn. Ibland kan det vara svårt att samverka med anhöriga då ungdomen fyllt 18 år och själva bestämmer vad som föräldrarna skall få veta. Om det finns behov av att föräldrarna behöver stöd för sin egen del utifrån ungdomen kan även det erbjudas. Det är då aldrig ungdomens kontaktpersonal som står för detta, utan ofta är det föreståndaren som genomför den sidan av behandlingen. I något fall

kan det vara i hemmiljön som problemen finns, då gör man denna del av arbetet hemma hos föräldrarna.

I vissa fall sker det även samverkan med mor- och farföräldrar.

Verksamheten har samverkan med BUP och psykiatrin. Det är ofta inte något problem att få tillgång till dessa insatser, däremot är det svårt att få till ett långsiktigt arbete eftersom det krävs att ungdomen är väldigt svårt psykiskt sjuk för att få insatser därifrån.

I samband med att en ungdom skall avsluta sin placering på Optimum erbjuds alltid någon form av eftervård, nätverksarbete m.m.

Samtliga socialsekreterare som Länsstyrelsen talat med anger att Optimum arbetar aktivt med ungdomens nätverk på ett bra sätt.

En av socialsekreterarna berättar att personalen har en väl fungerande samverkan med skolan och hjälper till med läxläsning m.m.

Etik och bemötande

När verksamheten tar emot ungdomar från andra kulturer än den traditionellt svenska tar man individuell hänsyn vad gäller exempelvis matkultur.

Föräldrar kan ibland se personalen som konkurrenter, istället för som en komplettering till föräldrarna. De försöker då poängtera för föräldrarna att personalen är där för barnets skull, men att de inte har som mål att ersätta föräldrarna. Personalen försöker vara tydliga från början att de är personal som får gå hem och att i och med att de är flera så kommer personalen att orka på ett annat sätt än vad föräldrarna har möjlighet att göra.

En av de socialsekreterare Länsstyrelsen talat med anger att verksamheten är lätta att få tag på. Såväl den förälder Länsstyrelsen talat med som socialsekreterare anger att verksamheten är tillmötesgående och att de får den information de behöver. *"Det finns ett engagemang för varje barn och personalen bryr sig och är kompetenta"*

Rutiner för synpunkter och klagomål

Ungdomarna har sitt forum – husmötena – där de kan ta upp om de vill något. Vill någon klaga på verksamheten talar personalen om att de kan vända sig till Länsstyrelsen eller Socialstyrelsen. Verksamheten har dock en förhoppning om att om någon tycker att de gör fel skall de försöka lösa det i en dialog med den som är missnöjd.

Är det en personal som tar emot klagomålet hänvisar de till ledningsgruppen.

Länsstyrelsens bedömning

Bedömningskriterier

- Huvudmannen har ansvar för att den som för att den som förestår verksamheten har kompetens att styra och leda verksamheten. Detta innebär bl.a. att verksamhetens föreståndare, och i förekommande fall biträdande föreståndare, har adekvat högskoleutbildning (vilken bör motsvara minst 120 högskolepoäng), personlig lämplighet och tillräcklig kunskap och kompetens för att ansvara för de områden som anges i föreskriften SOSFS 2003:20 (S)
- Inskrivning av barn sker i enlighet med tillstånd
- Personalen har den utbildning och erfarenhet som krävs för att utföra arbete i enlighet med de behandlingsmetoder som används och för att uppfylla verksamhetens mål
- Personalens behov av handledning och kompetensutveckling tillgodoses
- Verksamheten har ett system för att säkra kvalitet
- Alla inskrivna barn har en egen dokumentation
- Vården av barnen planeras och förutsättningar ges för att kunna följa vården
- Samverkan sker med andra utifrån barnens behov
- Medvetenhet om god etik och respektfullt bemötande
- Rutiner finns för att hantera synpunkter och klagomål inom verksamheten.

(1 kap. 1-2§§ SoL, 3 kap. 5§ SoL, 3 kap. 3 och 5§§ SoL, 6 kap 4§ SoL, 7 kap. 1-2§§ SoL, 16 kap. 6§ SoL, SOSFS 2003:20 (S), SOSFS 2006:11, SOSFS 2006:5, 3 kap.5, 11, 14§§, SoF, 3 kap Kommunallagen, 8§ Förvaltningslagen, (1991:900)SOU 1994:139 s. 546)

Länsstyrelsen bedömer att verksamheten **uppfyller** de bedömningskriterier som avser föreståndarens kompetens, inskrivning av barn enligt givet tillstånd och personalens behov av handledning och kompetensutveckling. Verksamheten uppfyller även de krav som avser hur vården planeras och följs och samverkan med andra utifrån barnets behov. De bedöms även vara medvetna om god etik och ger ett respektfullt bemötande samt att ha personella förutsättningar för att uppfylla verksamhetens mål.

Den dokumentation som Länsstyrelsen tagit del av bedöms vara utformad på ett respektfullt sätt gentemot ungdomarna. Även i övrigt bedömer Länsstyrelsen att Optimum **uppfyller** det kriterie som avser dokumentation.

Länsstyrelsen bedömer att verksamheten har fungerande rutiner för hur de tar emot klagomål i verksamheten, även om dessa inte är skriftliga. Länsstyrelsen vill dock poängtera vikten av att information om hur personalen skall hantera inkomna klagomål blir tydlig då en ny personal börjar i verksamheten.

Länsstyrelsens bedömning är att även om många i personalen har erfarenhet av att arbeta med ungdomar uppfyller verksamheten **endast delvis** de krav som ställs på behandlingspersonalens utbildning.

Verksamheten bedöms även **delvis uppfylla** de bedömningskriterier som finns för att verksamheten skall ha ett system för att säkra kvalitet. För att uppfylla detta bedömningsområde helt krävs även att verksamhetens processer och behandlingsmetoder är dokumenterade, att verksamheten har uppföljningsbara mål på verksamhetsnivå, rutiner för att förebygga ex. sexuella övergrepp, fysisk misshandel m.m., samt att man har system för att utvärdera verksamhetens effekter.

ÖVRIGT

Barns bästa

Verksamheten anger att de arbetar för barns bästa hela tiden. En definition av "barns bästa" som angavs var att möta barnet som en människa och verka för att det blir så bra som möjligt. Att möta barnet på dess egen nivå och att måna om barnet. Detta är något som man även är noga med att poängtera för föräldrarna – att det är barnet personalen stöttar.

Jämställdhet

Verksamheten ställer samma krav på flickor som på pojkar, problematiken är densamma oavsett kön. Behov kan dock även vara könsspecifika ex. frågor kring mens. I möjligaste mån försöker verksamheten se till att det finns kvinnlig personal som tar dessa diskussioner, speciellt i början av en placering. När ungdomen varit i verksamheten ett tag brukar det spela mindre roll om det är en man eller kvinna de talar med.

Det faktum att behandlingshemmet tar emot både pojkar och flickor ser personalen enbart som något positivt – de slipper både den råa grabbigheten och det alltför tjejiga. Det gör också att de får insikt i hur det motsatta könet kan se på saker och ting. Tjejerna kan vara rätt raka och är många gånger tuffare än killarna. Detta kan även användas i behandlingen. Ex om någon brister i hygien kan tjejerna säga det på ett annat sätt än de vuxna.

En sak man tycker sig ha sett är att flickor oftare än pojkar tar till sig andras problematik i alltför hög utsträckning, i stället för att arbeta med sin egen problematik.

Den person som är husmor är kvinna och den person som ansvarar för fastighetens skötsel är man.

Tillgänglighet

Husen har många trappor vilket gör att ett barn (eller personal) med ett rörelsehinder (inkl. brutet ben) skulle ha stora svårigheter att bo/arbeta i lokalerna.

LÄNSSTYRELSENS SAMMANFATTNING OCH BEDÖMNING

Länsstyrelsen bedömer att verksamheten uppfyller merparten av de bedömningskriterier som funnits i denna tillsyn. Det område som Länsstyrelsen bedömer behövs utvecklas mer är verksamhetens kvalitetssäkringssystem exempelvis hur man skall förebygga att ungdomar utsätts för olika saker, utbildning till personal etc.